AZIMIO NA. ..../2021

AZIMIO LA BUNGE KURIDHIA ITIFAKI YA JUMUIYA YA AFRIKA MASHARIKI YA AFYA YA MIMEA, WANYAMA NA USALAMA wa WANYAMA NA CHAKULA (EAST AFRICAN COMMUNITY PROTOCOL ON SANITARY AND PHYTOSANITARY (SPS) MEASURES)

(Kanuni 107 (1) ya Kanuni za Kudumu za Bunge Toleo la Juni, 2020)

KWA KUWA Jamhuri ya Muungano wa Tanzania ni miongoni mwa Nchi Wanachama wa Jumuiya ya Afrika Mashariki (*The East African Community*) kwa mujibu wa Mkataba ulioianzisha Jumuiya hii ambao ulisainiwa na Wakuu wa Nchi Wanachama wa Jumuiya ya Afrika Mashariki tarehe 30 Novemba, 1999;

NA KWA KUWA Mkataba huu unazitaka Nchi Wanachama wa Jumuiya ya Afrika Mashariki kushirikiana katika nyanja mbalimbali ili kuleta maendeleo kwa misingi ya haki, usawa na faida kwa wote;

NA KWA KUWA Ibara ya 151 ya Mkataba wa Jumuiya ya Afrika ya Mashariki wa mwaka 1999 imebainisha umuhimu wa nchi wanachama kuandaa Itifaki zitakazotumika kutoa miongozo ya ushirikiano kwenye masuala yenye maslahi kwa ajili ya maendeleo na ustawi wa wananchi wa nchi hizo;

NA KWA KUWA Mkataba unaelekeza kwamba kila Itifaki itakayoandaliwa itaidhinishwa na mkutano wa Wakuu wa Nchi Wanachama wa Jumuiya ya Afrika Mashariki na itapaswa kusainiwa na kuridhiwa na Nchi Wanachama;

NA KWA KUWA nchi wanachama wa Jumuiya ya Afrika Mashariki ziliandaa Itifaki ya Viwango vya Afya ya Mimea, Wanyama na Usalama wa Chakula ili kutoa mwongozo kuhusu Viwango vya Afya ya Mimea, Wanyama na Usalama wa Chakula (Sanitary and Phytosanitary Standards - SPS);

NA KWA KUWA Jamhuri ya Muungano wa Tanzania ni mwanachama wa Shirika la Biashara Duniani (World Trade Organisation- WTO) kuanzia tarehe 1 Januari, 1995 hivyo kutakiwa kutekeleza makubaliano mbalimbali yanayoridhiwa na wanachama wa Shirika hilo na moja ya makubaliano hayo ni kuhusu Makubaliano ya Utekelezaji wa Masuala ya Viwango vya Afya ya Mimea, Wanyama na Usalama wa Chakula (*WTO Agreement on the Application of Sanitary and Phytosanitary Measures* (The SPS Agreement);

NA KWA KUWA Itifaki ya Afya ya Mimea, Wanyama na Usalama wa Chakula ilisainiwa na Baraza la Sekta ya Kilimo na Usalama wa Chakula tarehe 12 Julai 2013 mjini Arusha na kuidhinishwa katika Mkutano Mkuu wa 14 wa Wakuu wa Nchi Wanachama kama ilivyoainishwa katika Taarifa ya Kikao cha 5 cha Baraza la Sekta ya Kilimo na Usalama wa Chakula;

NA KWA KUWA madhumuni ya Itifaki kama yalivyoainishwa katika Ibara ya 2 ni pamoja na:

(a) Kukuza biashara ya chakula na bidhaa za kilimo ndani na nje ya Jumuiya;

(b) Kuhimiza utekelezaji wa Misingi Mikuu ya Makubaliano ya Matumizi ya Viwango vya SPS (*the WTO Agreement on the Application of Sanitary and Phytosanitary Measures*) (uwianishaji (*harmonisation*), *equivalence*, *regionalisation*, *transparency* (uwazi) na tathmini ya athari (*risk assessment*);

(c) Kuimarisha ushirikiano na uratibu wa viwango na shughuli za Afya ya Mimea, Wanyama na usalama wa chakula kitaifa na kikanda kwa kuzingatia uelewa wa pamoja matumizi ya viwango hivyo ndani ya Jumuiya ya Afrika Mashariki; na

(d) Kuimarisha hadhi ya viwango vya SPS kwa kuzingatia vigezo vya kisayansi ndani ya Jumuiya.

NA KWA KUWA utekelezaji wa Mkataba wa WTO wa Viwango vya Afya ya Mimea, Wanyama na Usalama wa Chakula (*WTO Agreement on the Application of Sanitary and Phytosanitary Measures* (The SPS Agreement) unazingatia viwango (SPS Standards) vya Mkataba Kimataifa wa Hifadhi ya Mimea (*The International Plant Protection Convention* - IPPC), Mkataba wa Afya ya Wanyama (*the World Organisation for Animal Health* -OIE) na Mkataba wa Viwango vya Usalama wa Chakula (*The Codex Alimentarius Commission* - Codex), nchi wanachama wa WTO zilizopo katika eneo moja na ambazo zina mazingira yanayofanana (*Regional Conditions*) zinaweza kukubaliana kuweka viwango vya SPS kwa ajili ya kulinda afya za walaji na kuzuia kusambaa kwa visumbufu na magonjwa miongoni mwa wanyama na mimea;

NA KWA KUWA kuridhiwa kwa Itifaki hii kutakuwa na matokeo chanya yafuatayo:

i) Kukua kwa biashara ya chakula na mazao ya kilimo miongoni mwa nchi wanachama wa Jumuiya na hivyo kuongezeka kwa fursa ya bidhaa zetu kuingia kwenye soko la Jumuiya bila vikwazo ikiwa ni matokeo ya ulinganifu wa viwango vya afya ya mimea, wanyama na usalama wa chakula;

ii) Itatoa fursa za kuimarisha ushirikiano katika kujenga uwezo wa wataalam na utafiti unaolenga viwango vya afya ya mimea, wanyama na usalama wa chakula;

iii) Kuwezesha nchi yetu kuwa na nguvu ya pamoja na nchi nyingine katika kutetea bidhaa zitokazo ndani ya Jumuiya kuingia katika soko la kimataifa;

iv) Kuimarisha uratibu kwa kuwa na Mwongozo wa pamoja ndani ya Jumuiya kuhusu afya ya mimea, wanyama na usalama wa chakula;

v) Kuwepo kwa fursa ya pamoja katika Kanda ya kujilinda dhidi ya magonjwa na visumbufu vya mimea;

vi) Kuboresha afya ya mimea, wanyama na usalama wa chakula na hivyo kuimarika kwa maisha ya wananchi katika nchi wanachama;

vii) Kuongezeka kwa hamasa miongoni mwa wakulima, taasisi na wafanyabiashara wa chakula na mazao ya kilimo, mifugo na uvuvi katika kuongeza viwango vya ubora wa bidhaa na huduma kwa kuzingatia mtazamo wa kitaalamu na kisayansi ili kukidhi viwango vya afya ya mimea, wanyama na usalama wa chakula;

viii) Kupungua kwa vikwazo visivyo vya kiforodha mipakani vinavyohusu biashara ya mazao ya kilimo na chakula kutokana na uwazi na tathmini ya athari kulingana na makubaliano yanayohusu masuala ya viwango vya afya ya mimea, wanyama na usalama wa chakula;

ix) Kuoanisha taratibu za uthibiti na ukaguzi wa mazao mpakani zitakazoondoa matakwa yasiyo ya lazima yanayoambatana na milolongo mirefu ya taratibu; na

x) Kuimarisha utengamano wa kikanda (regionalization integration).

NA KWA KUWA Itifaki hii haikinzani na Katiba ya Jamhuri ya Muungano wa Tanzania ya mwaka 1977, Sheria na Sera za nchi bali inalenga kuimarisha ushirikiano katika Sekta ya kilimo, mifugo, uvuvi na usalama wa chakula baina ya nchi wanachama wa Jumuiya ya Afrika Mashariki hususan kwa kuweka viwango vya SPS kulingana na Mkataba wa WTO wa Viwango vya Afya ya Mimea, Wanyama na Usalama wa Chakula (*WTO Agreement on the Application of Sanitary and Phytosanitary Measures* (The SPS Agreement).

HIVYO BASI, kwa kuzingatia manufaa yatokanayo na Itifaki hii kwa Tanzania na kwa Nchi Wanachama wa Jumuiya ya Afrika Mashariki na pia umuhimu wa kuridhia Itifaki hii, Bunge hili kwa mujibu wa Ibara ya 63 (3) (e) ya Katiba ya Jamhuri ya Muungano wa Tanzania ya Mwaka 1977, linaazimia kuridhia Itifaki ya Jumuiya ya Afrika Mashariki ya Afya ya Mimea, Wanyama na Usalama wa Chakula (*East African Community Protocol on Sanitary and Phytosanitary – SPS Measures*) ili kulinda afya na usalama wa watumiaji wa bidhaa zitokanazo na wanyama na mimea na kuwezesha kukua kwa biashara ya chakula na mazao ya kilimo miongoni mwa nchi wanachama wa Jumuiya bila kulazimika kutekeleza masharti ya mkataba ambayo yanaweza kuathiri maslahi ya Taifa.

Prof. Adolf F. Mkenda (Mb.)
WAZIRI WA KILIMO